

KOMPETANSESENTER RUS – REGION VEST BERGEN,
STIFTELSEN BERGENSKLINIKKENE
SANDER LINDHOLM ANDERSEN, ELSE KRISTIN UTNE BERG,
UNNI STRANDMAN OG LIV FLESLAND

FØRE VAR

1-2019

RUSTRENDER I BERGEN

HOVEDFUNN VÅR 2019

Økning i bruk og tilgjengelighet av kokain

Økning i tilgjengelighet av amfetaminer

Nedgang i bruk av Dolcontin

Nedgang i tilgjengelighet av anabole virkestoffer

Kompetansesenter rus - region vest Bergen er ett av syv regionale kompetansesentra innen rusfeltet i Norge, med regionalt ansvar for Hordaland og Sogn og Fjordane.

Arbeidsområder er innenfor folkehelse, forebygging, tidlig intervensjon og styrking av kompetanse i arbeid med rusmiddelavhengige.

Kompetansesenteret bistår med råd og veiledning, kurs/konferanser, seminar, erfaringsutveksling og prosjektutvikling.

Bergensklubben er en ikke-kommersiell, uavhengig, livssynsnøytral og ideell stiftelse for mestring av rusproblemer, helse, livsstil og avhengighet gjennom behandling, forebygging, undervisning, kompetanseutvikling, forskning og dokumentasjon.

© Bergensklubben

ISSN 1504 – 7741

Heftets tittel:

Føre Var – 01/19

Forfattere: Sander Lindholm Andersen, Else Kristin Utne Berg, Unni Strandman og Liv Flesland

Layout: Camilla Ådland Jensen

FORORD

Kompetansesenter Rus - region vest Bergen (KoRus Bergen) har hvert halvår fra 2002 rapportert om rusituasjonen i Bergen. Dette er rapport nr. 33. Føre Var-kartleggingen har nå pågått i 17 år og har gitt kunnskap om utviklingen av rustrender og konsekvenser av rusmiddelbruk i Bergen og Hordaland over et langt tidsforløp. En slik rapportering er unik i norsk sammenheng. Resultatene fra Føre Var rapporteres og kommuniseres i en rekke faglige fora lokalt og nasjonalt, og kunnskapen bidrar til en omforent forståelse av rusmiddelsituasjonen lokalt.

Å samles omkring en felles forståelse av rusmiddelbruken og rusutviklingen innebærer en unik mulighet til å anvende kunnskapen i planlegging, utvikling og iverksetting av lokale tiltak. Sammen med andre kunnskapskilder bidrar den også til oversiktsbildet i folkehelsearbeidet. Føre Var, eller Bergen Earlier Warning System (BEWS), er også godt kjent internasjonalt, og det Europeiske overvåkingscenteret for narkotika og narkotikamisbruk (EMCDDA) anvender kunnskapen om trendforskning i europeisk sammenheng. Fra og med 2018 er Føre Var etablert i Oslo og Trondheim under veiledning av KoRus Bergen. Slik vil vi framover kunne rapportere på rusmiddeltrender også i et nasjonalt perspektiv.

KoRus Bergen ønsker å takke informanter, fagpersoner og samarbeidspartnere som gjennom 17 år har bidratt med sin kunnskap og gjort Føre Var rapporteringen mulig.

Bergen, 12. juli 2019

KoRus vest Bergen

Bergensklubben

Ole Hope

ADMINISTRERENDE DIREKTØR

Solveig Storbækken

AVDELINGSREKTØR

FØRE VAR – VÅR 2019

HVA ER FØRE VAR?

Kompetansesenter Rus region vest Bergen (KoRus vest Bergen), Bergensklubben, har siden våren 2002 utviklet og drevet et system for overvåkning av rustrender – Føre Var. Systemet har som målsetting å identifisere, overvåke og rapportere trender i tilgjengelighet og bruk av rusmidler i Bergen. Føre Var sitt samarbeid med ulike instanser og enkeltpersoner i Bergen gjør det mulig å innhente lokale data om rusmidler. På bakgrunn av disse opplysningene utarbeides det en rapport som distribueres bredt til instanser og personer som arbeider med rusproblematikk og til andre aktuelle interessenter.

HVORFOR FØRE VAR?

Det finnes mye kunnskap om den lokale rusmiddelsituasjonen hos enkeltpersoner og instanser, men denne informasjonen er ofte lite organisert og kun tilgjengelig for intern bruk. Føre Var innhenter og analyserer slik informasjon. På den måten er Føre Var tidligere ute og formidler siste nytt enn mer tradisjonelle rapporteringssystemer. Dette gir fagpersoner og politikere mulighet til å iverksette virksomme og effektive tiltak basert på oppdatert informasjon om rusmiddelbruk i Bergen.

FRAMGANGSMÅTE¹

Føre Var rapporten baseres på kvalitative og kvantitative rusrelaterte kilder, som bidrar til å gi et pålitelig bilde av rusmiddelbruken i Bergen (Mounteney, 2009). Kildene som benyttes er:

- 30 statistiske kilder
- Fem mediekilder
- Spørreskjema til kjentmenn, spørreskjema og intervju av trendpanel
- To fokusgrupper

1 For en nærmere beskrivelse av fremgangsmåte og beregning av samlet skår, aggregert differanse, se Føre Var-rapport 2/2017; <http://korus.azurewebsites.net/wp-content/uploads/2017/12/fore-var-host-2017.pdf>

LITT OM TRENDPANEL OG KJENTMENN

Denne gangen har 31 personer bidratt i et anonymisert trendpanel, der alle er utvalgt på bakgrunn av sin ekspertkunnskap om rusmiddelbruk i Bergen. Paneldeltakerne deles inn i hovedgruppene «Det generelle samfunn», «Uteliv» og Risiko/etablert rusmiljø», og består av fagfolk, rusmiddelbrukere, generell ungdom og personer med god kjennskap til ulike ungdomskulturer. Paneldeltakerne besvarer et spørreskjema hver sjette måned.

Kjentmenn er personer som har kjennskap til rusmiddelbruk blant ungdomsskoleelever. Dette kan være rådgivere, inspektører, lærere eller helsesykepleiere ved ungdomsskoler i Bergen kommune. Syv kjentmenn har bidratt ved å besvare et spørreskjema denne gangen.

Bildet av rustrender i Bergen som presenteres i denne rapporten er basert på kilder som vist i illustrasjonen under.

FØRE VAR VÅR 2019

Denne utgaven av Føre Var beskriver kun hovedfunn. Dette er de rusmidlene som har hatt størst endring i retning av økende eller nedadgående tendenser det siste halvåret (figur 1) Presentasjonen gis både i form av langtidstrender i årene 2002 – 2019 og mer spesifikke endringer/tendenser for den siste halvårsperioden, som dekker tidsrommet 1. oktober 2018 – 31. mars 2019. Data fra dette siste halvåret sammenlignes i hovedsak med data fra forrige halvårsperiode, som var 1. april - 30. september 2018. Noen data (alkoholsalg, behandling, påvirket kjøring) har store sesongsvingninger og blir derfor sammenlignet med tilsvarende periode året før. Noen kilder (fengsel) registrerer sine data i tertial, og i denne rapporten sammenlignes derfor data for 3. tertial 2018 mot 2. tertial 2018. For nærmere beskrivelse av alle rusmidler som kartlegges gjennom Føre Var, av metode og metodiske begrensninger, se Føre Var hovedrapport høst 2017:

<http://korus.azurewebsites.net/wp-content/uploads/2017/12/fore-var-host-2017.pdf>

Hovedfunn høst 2018 til vår 2019

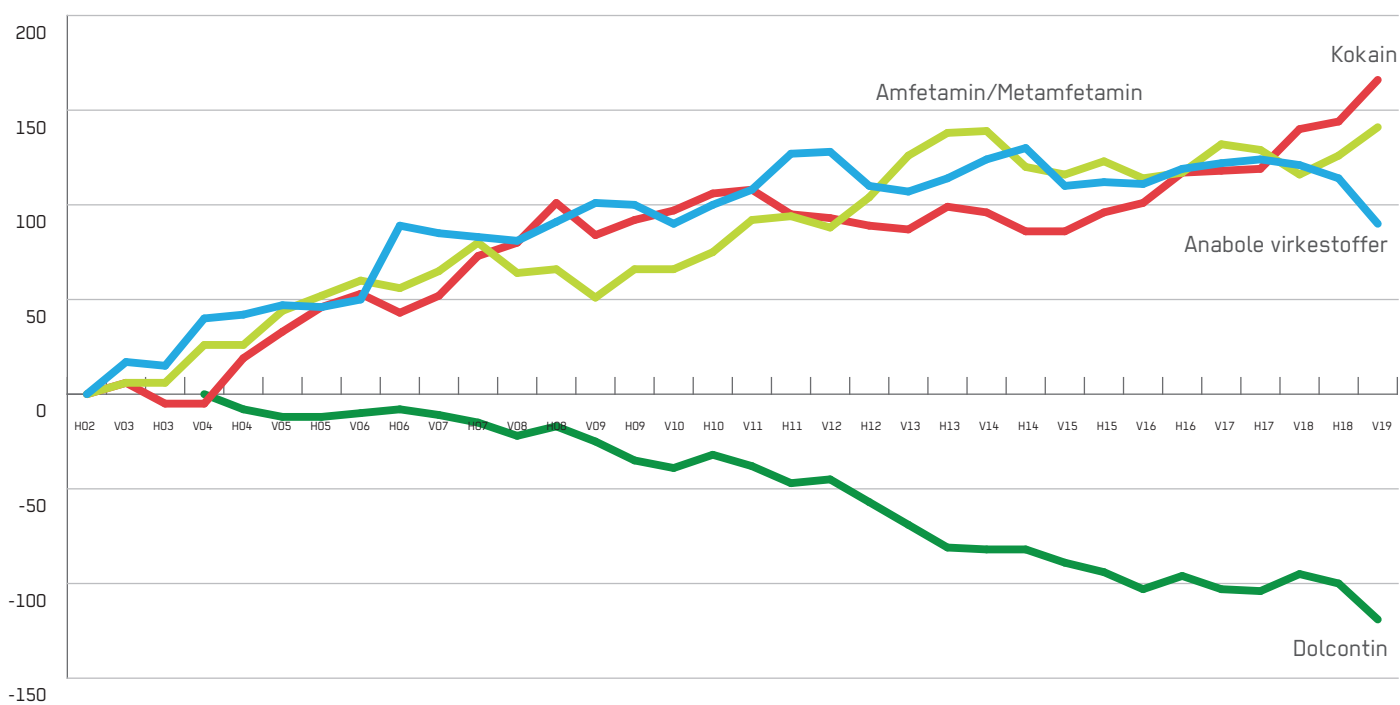
ØKNING I BRUK OG TILGJENGELIGHET AV KOKAIN

ØKNING I TILGJENGELIGHET AV AMFETAMINER

NEDGANG I BRUK AV DOLCONTIN

NEDGANG I TILGJENGELIGHET AV ANABOLE VIRKESTOFFER

FIGUR 1: TRENDER 2002 – 2019 FOR KOKAIN, AMFETAMIN/METAMFETAMIN, DOLCONTIN OG ANABOLE VIRKESTOFFER

ØKNING I BRUK OG TILGJENGELIGHET AV KOKAIN

Kokain utvinnes fra bladene på kokabusken. Kokain gir en raskt innsettende intens rus. Rusen som er kortvarig, øker aktiviteten i sentralnervesystemet og får brukeren til å føle seg mer våken og energisk. Kokain er svært avhengighetsskapende. Kokain distribueres hovedsakelig i pulverform. Det vanligste er å innta stoffet ved sniffing, men andre inntaksmetoder er også mulig. Crack er en ren og krystallisert form for kokain som røykes (www.fhi.no).

TABELL 1

KOKAIN AGGREGERT DIFFERANSE OKTOBER 2018 – MARS 2019

	SKÅR
BRUK	10
TILGJENGELIGHET	15
INTERESSE	-3
AGGREGERT DIFFERANSE	22

Kokain har hatt en økende trend fra 2002 til 2019 (figur 1, side 7). I perioden oktober 2018 – mars 2019 var det en sterk økning i bruk og tilgjengelighet, mens interessen for kokain hadde en svak nedgang. Samlet gir dette en økende tendens for kokain siste halvår (tabell 1).

Funn fra kilder: Tolletaten (Tollregion Vest) hadde økning i både antall og mengde beslag av kokain siste halvår. Politiet (Vest politidistrikt) hadde en nedgang i antall beslag og økning i mengde beslag i Bergen i samme periode. Funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring i Hordaland, analysert ved Oslo universitetssykehus (OUS), hadde ingen endring i antall positive prøver på kokain siste halvår, sammenlignet med tilsvarende periode for ett år siden. Misbruksanalyser analysert ved Laboratorium for Klinisk biokjemi, Helse Bergen (LKB) hadde heller ingen endring i antall positive prøver på kokain i perioden oktober 2018 – mars 2019. Behandlingsdata ved Bergensklinikken viste en liten nedgang i antall pasienter som oppga kokain som mest brukte rusmiddel ved oppstart. Videre hadde Akuttposten ved Helse Bergen sterk økning i antall pasienter som oppga kokain som primærrusmiddel ved innleggelse. Rustelefonen hadde et stabilt antall henvendelser om kokain, sammenlignet med forrige halvår. Det har vært en nedgang hos Bergensavisen (BA) og Bergens Tidende (BT) i omtale av kokain i samme periode.

Trendpanelet rapporterte økning i bruk og stabilitet i tilgjengelighet av kokain siste halvår, sammenlignet med halvåret før. Det var to tredjedeler av trendpanelet som kjente til bruk av kokain i denne perioden, og kokain var kjent i alle de tre gruppene, men flest var representert i gruppen risiko/etablert miljø. Det ble rapportert at bruk av kokain har blitt mer utbredt og åpenlys, og at noen brukergrupper er yngre enn før. Den mest brukte inntaksmåten for kokain var å sniffe, nest mest brukte var å svelge. Det mest vanlige var å kombinere inntak av kokain med alkohol. Gateprisen på kokain varierte fra 1000-1500 kroner/gram det siste halvåret, og den prisen som ble rapportert hyppigst var 1000 kroner/gram. «Cola/kola» var det slanguttrykket som ble oftest rapportert, deretter «snø» og «coke». Totalt ble det rapportert 14 ulike slanguttrykk for kokain denne gangen, mot 12 ulike for et halvt år siden. Trendpanelet rapporterte at kokainbruk hadde ført til en rekke ulike helse- og sosiale problemer, som inkluderer angst, paranoide vrangforestillinger, avhengighet, og tap av kontroll.

ØKNING I TILGJENGELIGHET AV AMFETAMINER

Amfetamin og metamfetamin er nært beslektede syntetiske sentralstimulerende midler som går under samlebetegnelsen amfetaminer. Amfetamin er i ren form et hvitt og luktfritt pulver, men er oftest utblandet når det selges på gaten. Metamfetamin blir oftest solgt i pulverform som «sterk» amfetamin, men forekommer også i fast form, som krystallklumper, og kalles gjerne ice, crystal eller meth. Rus fremkalt av amfetaminer varer i tre til seks timer, og kan gi en følelse av økt selvtillit og energi, pratsomhet, nervøsitet og dempet sult og søvnbehov. Uro, forvirring og tankeforstyrrelser kan forekomme. Langvarig bruk kan gi angst, depresjon og psykoser (www.fhi.no).

TABELL 2

AMFETAMINER AGGREGERT DIFFERANSE OKTOBER 2018 – MARS 2019

	SKÅR
BRUK	1
TILGJENGELIGHET	9
INTERESSE	5
AGGREGERT DIFFERANSE	15

Langtidstrenden for amfetaminer viste en topp i 2013-2014. I rapporteringsperiodene etter dette har det vært noe variasjon i bruk, tilgjengelighet og interesse. Tendensen for perioden oktober 2018 – mars 2019 viser en stabilitet i bruk, økning i tilgjengelighet og stabil interesse for amfetaminer. Samlet gir dette en økende tendens det siste halvåret (tabell 2).

Funn fra kilder: Tolletaten hadde stabilitet i antall beslag og sterk økning i mengde beslag av amfetamin/metamfetamin siste halvår. Politiet (Vest politidistrikt) hadde ingen endring i antall beslag, men noe økning i mengden beslag. Bergen og Bjørgvin fengsel hadde ingen endring i beslag. Funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring i Hordaland, hadde en svak nedgang i antall positive prøver på amfetamin og metamfetamin siste halvår, sammenlignet med tilsvarende periode for ett år siden. Misbruksanalyser analysert ved LKB, Helse Bergen hadde ingen endring i antall positive prøver på amfetamin og metamfetamin i perioden oktober 2018 – mars 2019. Bergensklubben og Akuttposten hadde ingen endring i antall pasienter som oppga amfetaminer som mest brukte rusmiddel ved innleggelse siste halvår. Rustelefonen hadde en sterk økning i antall henvendelser om amfetaminer. BA hadde en svak nedgang, mens BT hadde ingen endring i antall treff på amfetamin/metamfetamin i denne perioden.

Over halvparten av trendpanelet kjente til bruk av amfetamin og en tredjedel kjente til bruk av metamfetamin i sitt miljø i perioden oktober 2018 – mars 2019. Trendpanelet rapporterte ingen endring i tilgjengelighet og bruk. Sniffing og å svelge ble rapportert som de to mest brukte inntaksmåtene, etterfulgt av å injisere. Amfetamin og metamfetamin ble inntatt i kombinasjon med alkohol, Rivotril, Xanor, og Lyrica. Gateprisen på amfetamin/ metamfetamin var varierende, men flest oppga prisen på amfetamin til å ligge mellom 500 - 800 kroner pr. gram. Det ble rapportert at det hadde vært uren amfetamin tilgjengelig siste halvår. «Speed» var det mest brukte slanguttrykket for amfetamin, etterfulgt av «amf». Totalt var det nevnt ti ulike slanguttrykk for amfetamin, omtrent likt som i forrige periode. Slanguttrykk for metamfetamin var «meth» eller «met».

NEDGANG I BRUK AV DOLCONTIN

Dolcontin® er morfintabletter med lang virketid. Medikamentet brukes mot sterke smerter, særlig ved kreftsykdom (www.fhi.no).

TABELL 3

DOLCONTIN AGGREGERT DIFFERANSE OKTOBER 2018 – MARS 2019

	SKÅR
BRUK	- 16
TILGJENGELIGHET	- 3
INTERESSE	0
AGGREGERT DIFFERANSE	- 19

Dolcontin har hatt en nedadgående trend i årene 2002 til 2019 (figur 1). I perioden oktober 2018 – mars 2019 var det sterk nedgang i bruk, men stabil tilgjengelighet og interesse for Dolcontin. Samlet gir dette en nedadgående tendens for Dolcontin det siste halvåret (tabell 3).

Funn fra kilder: Funn i blodprøver hos bilførere mistenkt for ruspåvirket kjøring i Hordaland, analysert ved Oslo universitetssykehus (OUS), hadde en sterk nedgang i antall positive prøver på Dolcontin siste halvår, sammenlignet med tilsvarende periode for ett år siden. Misbruksanalyser analysert ved Helse Bergen (LKB) hadde også en sterk nedgang i antall positive prøver på Dolcontin i perioden oktober 2018 – mars 2019. Vitusapotek Nordstjernen hadde ingen endring i salg av Dolcontin. Rustelefonen hadde ingen endring i antall henvendelser om Dolcontin. Trendpanelet rapporterte nedgang i bruk og tilgjengelighet av Dolcontin siste halvår, sammenlignet med halvåret før.

NEDGANG I TILGJENGELIGHET AV ANABOLE VIRKESTOFFER

Anabole virkestoffer brukes ofte i doping og er en samlebetegnelse på syntetiske stoffer med muskelbyggende effekter. Det finnes ulike typer av disse preparatene. Noen er anabole steroider og inneholder testosteron, mens andre inneholder andre hormoner. Virkninger og bivirkninger av bruk varierer etter innholdsstoff og inntaksmåte (www.fhi.no).

TABELL 4

ANABOLE VIRKESTOFFER AGGREGERT DIFFERANSE OKTOBER 2018 – MARS 2019

	SKÅR
BRUK	0
TILGJENGELIGHET	- 21
INTERESSE	- 3
AGGREGERT DIFFERANSE	- 24

Trenden for anabole virkestoffer har generelt vært jevnt stigende siden 2015, med en topp våren 2018 (se figur 1). Rapporteringene for høsten 2018 viste en klar nedgang, og denne har fortsatt våren 2019. Den aggregerte differansen for anabole virkestoffer viser en sterk nedgang i tilgjengelighet i perioden oktober 2018 – mars 2019, mens det har vært en stabil tendens i bruk og interesse. Samlet gir dette en sterkt nedadgående tendens for anabole virkestoffer/dopingpreparater det siste halvåret (tabell 4).

Funn fra kilder: Tolletaten og politiet hadde nedgang i antall og mengde beslag av anabole virkestoffer i perioden oktober 2018 – mars 2019, sammenlignet med halvåret før. Fengslene hadde ingen endring i antall beslag av anabole virkestoffer. Rustelefonen hadde en økning i antall henvendelser, mens BT og BA hadde begge nedgang i omtale av anabole virkestoffer/ dopingpreparater siste halvår.

Det var cirka en tredjedel av trendpanelet som kjente til bruk av anabole virkestoffer/ dopingpreparater i perioden oktober 2018 – mars 2019 og de rapporterte ingen endring i bruk og i tilgjengelighet. Anabole steroider/dopingpreparater ble rapportert kjøpt via internett. Også i denne perioden var injisering den mest brukte og å svelge tabletter den nest mest brukte inntaksmåten. «Bol» ble rapportert som det mest brukte slanguttrykk for anabole virkestoffer/dopingpreparater.

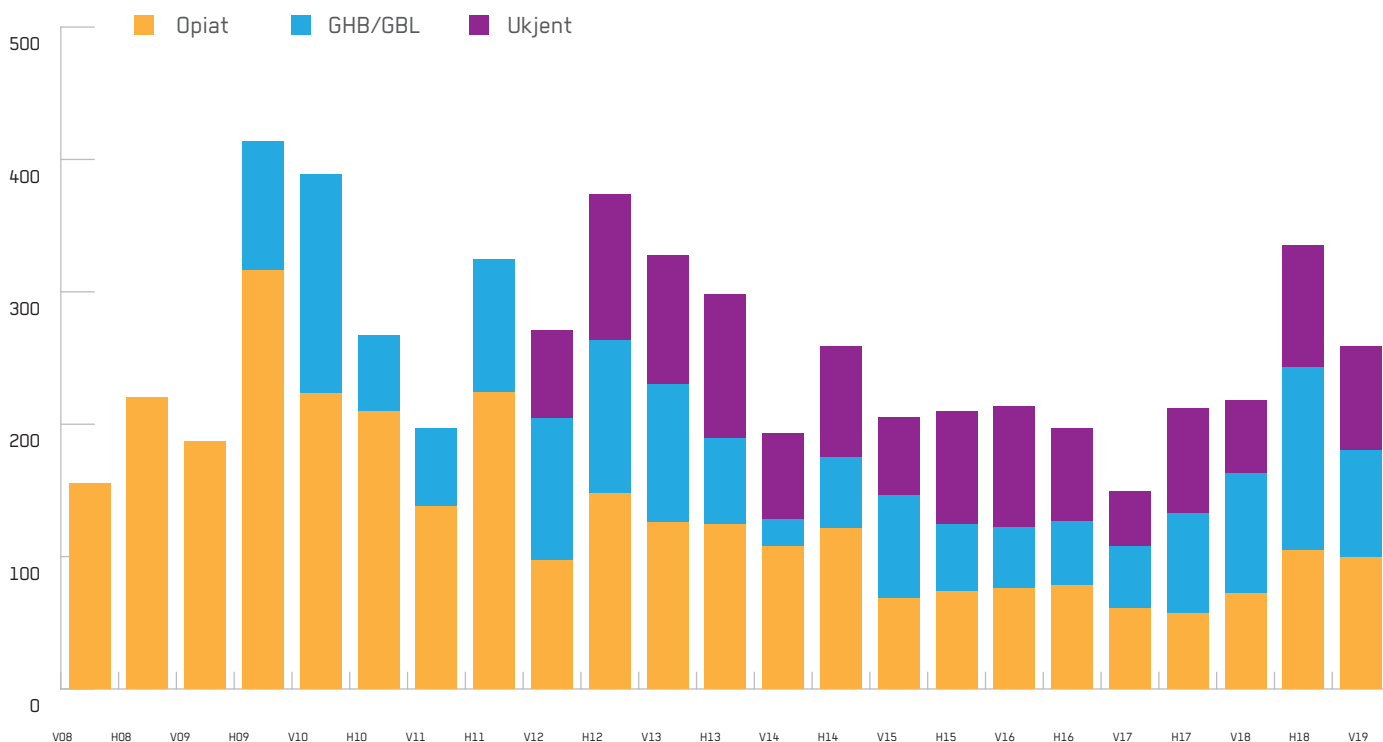
KONSEKVENSER AV RUSMIDDELBRUK

OVERDOSEUTRYKNINGER OG OVERDOSEDØDSFALL

Inntak av ulike dempende rusmidler påvirker pustesenteret og kan føre til bevisstløshet og død. Overdoser kan inntre ved bruk av de fleste opioider. Faren øker ytterligere ved blandingsmisbruk, spesielt når opioider kombineres med beroligende/sovemidler eller med alkohol (www.fhi.no).

Akuttmedisinsk seksjon (AMK), Helse Bergen, registrerte 99 utrykninger som var relatert til bruk av opioider i perioden oktober 2018 – mars 2019, mot 105 utrykninger halvåret før. Det ble registrert 81 GHB/GBL-relaterte utrykninger mot 138 halvåret før, og 79 overdoseutrykninger der rusmiddeltype var ukjent, mot 92 halvåret før. Totalt var det 259 overdoseutrykninger i Bergen siste halvår, mot 335 utrykninger halvåret før (figur 2).

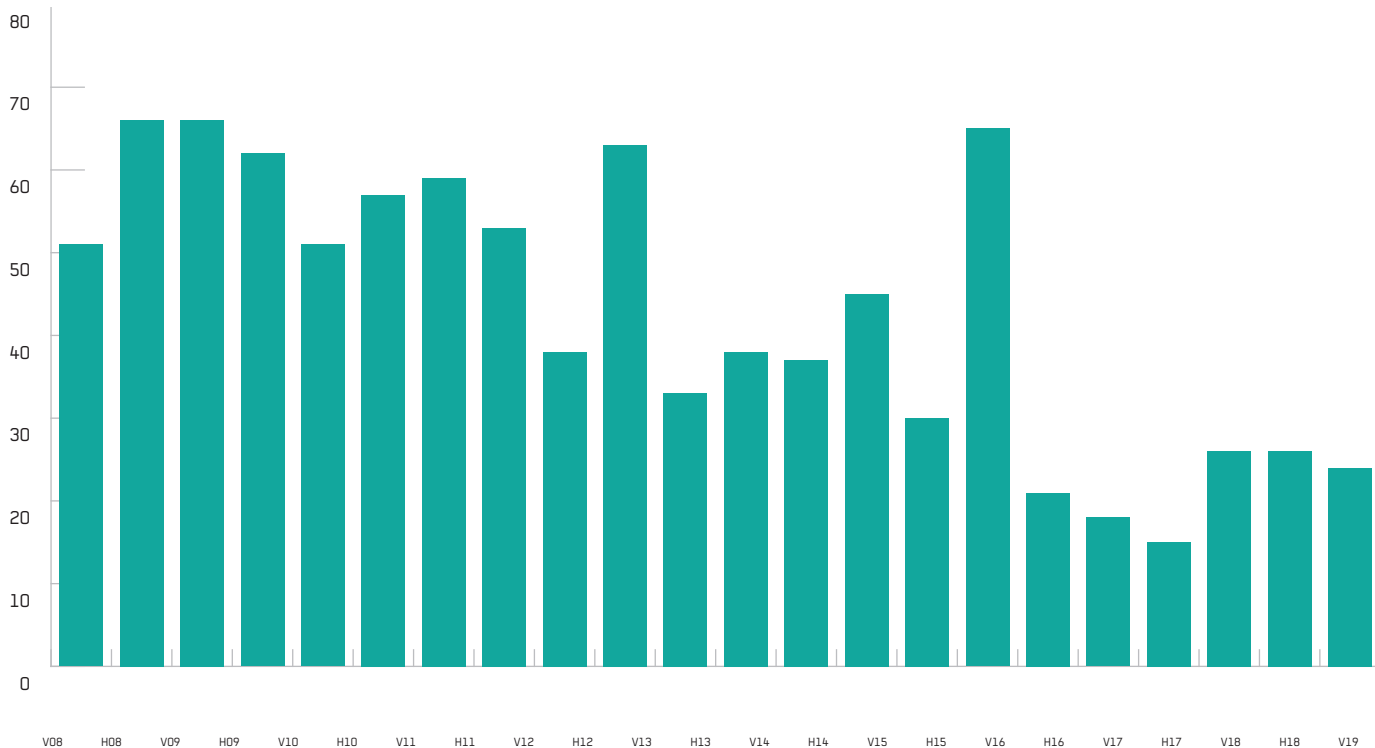
FIGUR 2: OVERDOSEUTRYKNINGER I BERGEN 2008-2019

SMITTSOMME SYKDOMMER

I følge Folkehelseinstituttets registreringer (MSIS) ble seks personer i Hordaland diagnostisert med hiv i perioden oktober 2018 – mars 2019, mot fem personer halvåret før. I samme periode var det ingen personer i Hordaland som fikk diagnosen aids. Antallet personer som fikk diagnostisert hepatitt C i Hordaland var 37 siste halvår, mot 39 personer halvåret før. De fleste av de diagnostiserte var hjemmehørende i Bergen kommune, henholdsvis 24 personer siste halvår og 26 personer halvåret før (figur 3).

FIGUR 3: ANTALL NYE DIAGNOSTISERTE MED HEPATITT C, BERGEN 2008-2019

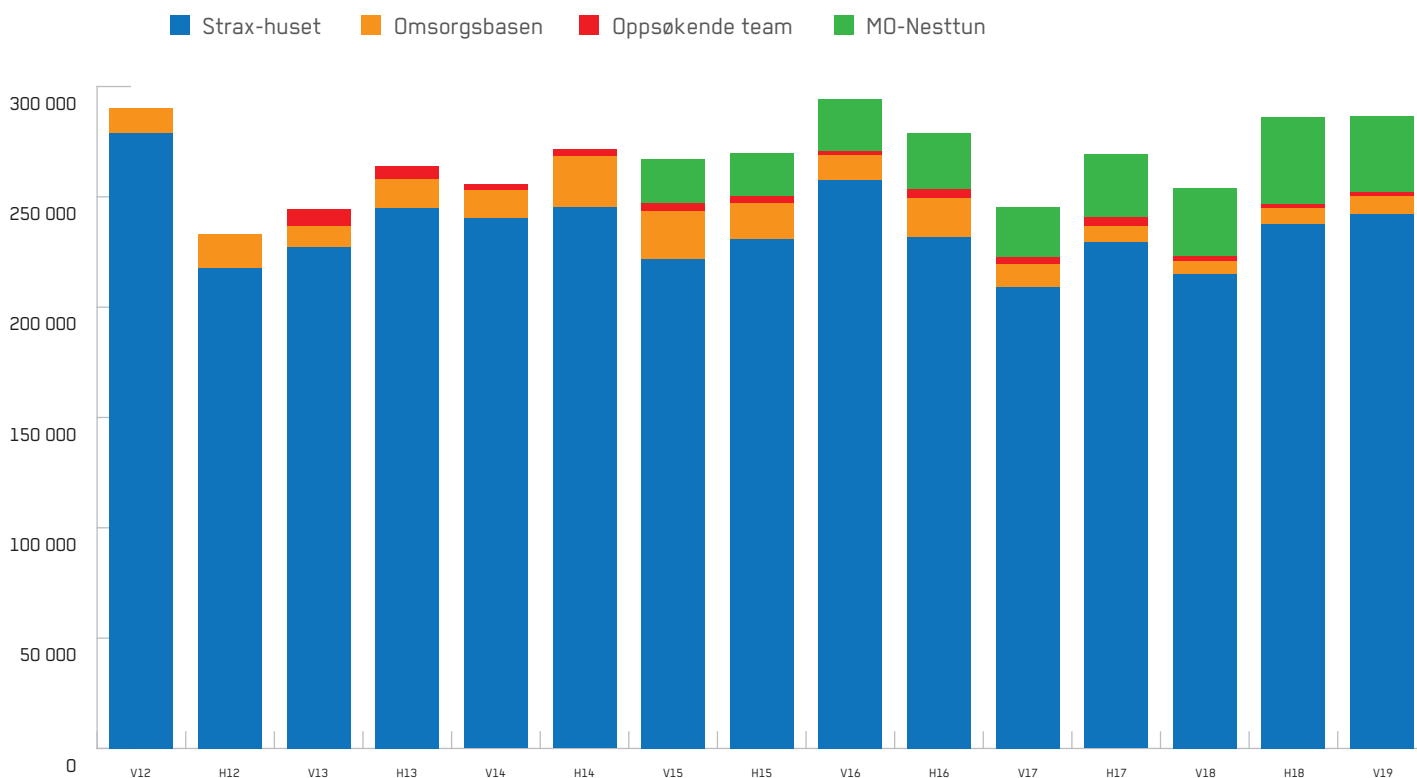

UTDELING AV BRUKERUTSTYR

Mengden av utdelt brukerutstyr kan være en indikator på rusmiddelbruk. Heroin, amfetaminer, anabole virkestoffer/dopingpreparater og et utvalg medikamenter blir ofte inntatt med sprøyte. Heroin kan også inntas ved å inhalere røyk, og røykefolie brukes i den hensikt. Utdeling av folie er både et smitte- og overdosereducerende tiltak. Med bakgrunn i dette, innhentes data fra instanser som deler ut sprøyter, kanyler (spisser) og røykefolie i Bergen.

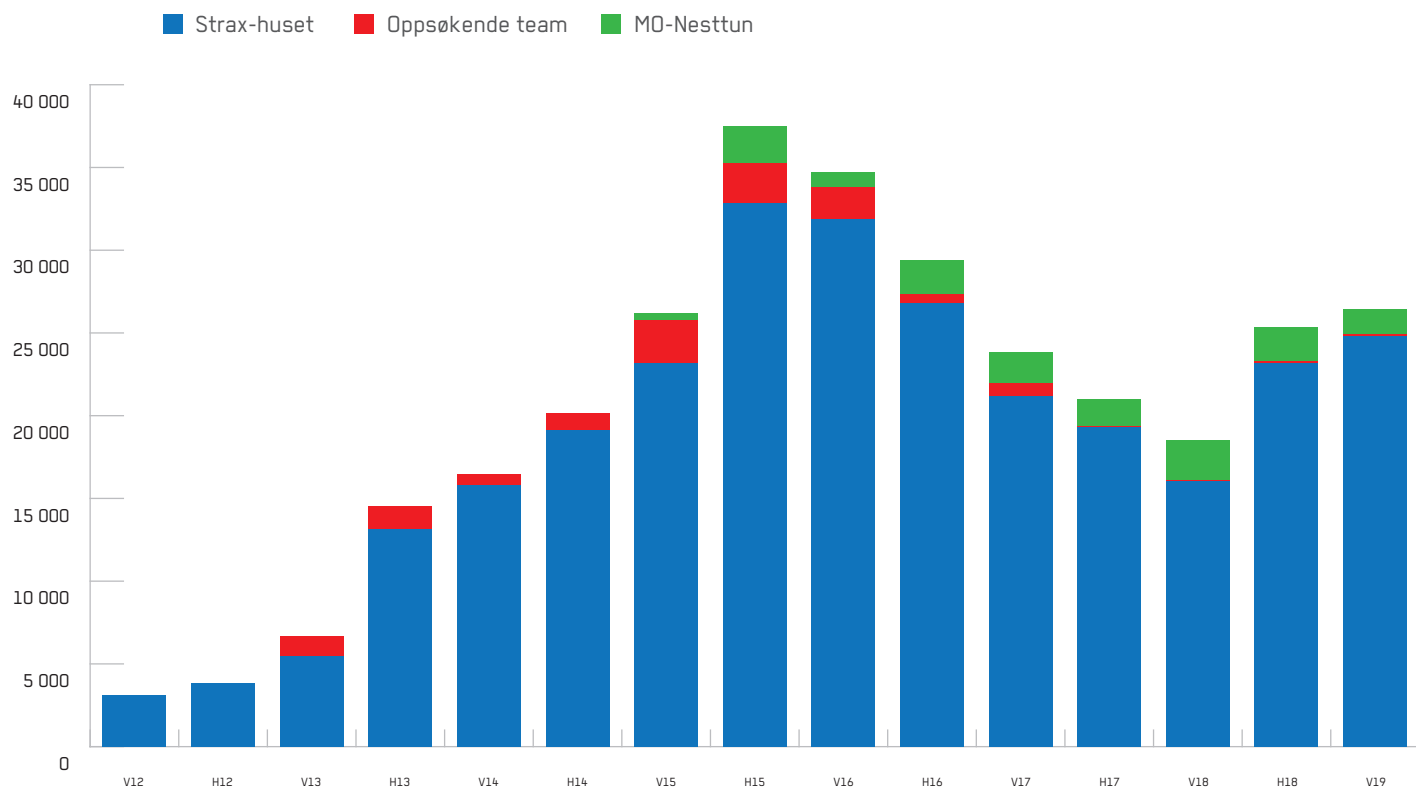
Kirkens Bymisjon ved Omsorgsbasen, delte ut 7 826 pakker med sprøyteutstyr i perioden oktober 2018 – mars 2019, mot 6 959 pakker perioden april – september 2018, en økning på 11 prosent. Bymisjonens Oppsøkende team/helseteam delte ut 1 950 pakker, mot 1 835 halvåret før (-6 %). Bergen kommune ved MO-senteret Straxhuset delte ut 242 214 kanyler og 222 875 sprøyter i den siste perioden, mot 237 754 kanyler og 219 453 sprøyter halvåret før, en nedgang på to prosent for utdelte kanyler og to prosent for sprøyter. Bergen kommunes MO-senter på Nesttun delte ut henholdsvis 34 591 kanyler og 30 988 sprøyter i perioden oktober 2018 – mars 2019, en nedgang på henholdsvis 16 og 14 prosent fra halvåret før (39 482 kanyler og 34 459 sprøyter). Totalt var det stabilitet i utdelte sprøyter og kanyler i Bergen siste halvår, sammenlignet med halvåret før (figur 4).

FIGUR 4: ANTALL UTDELTE KANYLER, BERGEN 2012-2019

MO-senteret Straxhuset, MO-senteret Nesttun og Kirkens Bymisjon administrerer utdeling av røykefolie i Bergen. Totalt har det vært en økning på 6 prosent i utdelt røykefolie siste halvår (oktober 2018 – mars 2019) sammenlignet med halvåret før. MO-senteret Straxhuset delte ut 10 prosent mer røykefolie siste halvår (24 832 stk.), sammenlignet med halvåret før (23 203 stk.). Kirkens Bymisjon hadde en nedgang i utdelt røykefolie siste halvår (65 stk. mot 72 stk. forrige periode) og MO-senteret Nesttun hadde en nedgang på -23 prosent i utdelt røykefolie (fra 2 110 forrige halvår til 1 546 siste halvår) (figur 5).

FIGUR 5: **UTDELTE RØYKEFOLIE I BERGEN 2012-2019**

Kommentar

Rusmiddelbildet i 2019 er mer sammensatt og kanskje også mer komplisert enn for en del år tilbake, både når det gjelder antall rusmidler som er i omløp og hvilke kombinasjoner som blir brukt. Ett av hovedfunnene i denne Førre Var-rapporten er en økning i bruk av og tilgjengelighet på kokain. Langtidstrenden når det gjelder kokain viser en gradvis økning fram til rundt 2014, og deretter en sterkt økende tendens særlig de siste to årene. Dette sammenfaller med utviklingen i Europa for øvrig, hvor EMCDDA i sin siste rapport over trender og utviklinger på narkotika-området rapporterer at kokainmarkedet i Europa er økende, hvor både antall beslag og beslaglagt mengde er høyere enn noen gang. Rapporten viser også til at organiseringen av omsetningen av kokain er profesjonalisert, gjennom blant annet ny informasjonsteknologi og bruk av innovative distribusjonsmetoder – beskrevet som en «Uberisering» av kokainhandelen. Også trendpanelet i denne utgaven av Førre Var bemerker at kokain ser ut til å være mer sosialt akseptert, og at det er mer åpenlys bruk. Særlig interessant er det å merke seg at det nå er fra gruppen Risiko/etablert rusmiljø at flest rapporterer bruk av kokain, mens det er omtrent like mange i gruppene uteliv og det generelle samfunn som rapporterer at kokain brukes i deres miljø. Det kan derfor se ut til at kokain ikke lenger er et rusmiddel som hovedsakelig kan knyttes til «partykulturen» og utelivet. For amfetaminer, som i likhet med kokain er sentralstimulerende, vises en gradvis økning i langtidstrenden, og vi rapporterer denne gang en økning i tilgjengelighet. Denne trenden sammenfaller med situasjonen i Europa, hvor man også har sett at amfetaminer gradvis har blitt mer tilgjengelig og fått større geografisk utbredelse. Generelt sett er det utfordringer knyttet til å kunne kartlegge helsemessige konsekvenser av sentralstimulerende midler, spesielt kokainbruk, og vi trenger mer kunnskap om hva som er god behandling for kokainavhengighet samt hva som er gode skadereduserende tiltak for denne gruppen.

En pilotstudie fra fem europeiske byer hvor restmengden av narkotiske stoffer i brukte sprøyter ble analysert, viste at sentralstimulerende midler var det som hyppigst ble påvist for fire av byene. Halvparten av sprøytene inneholdt også rester etter to eller flere stoffer, hvorav den vanligste kombinasjonen var en blanding av opioider og sentralstimulerende midler. Trendpanelet i denne Førre Var-rapporten rapporterer også om hyppig kombinasjonsbruk av rusmidler, og det ser ut til å være minst to begrunnelser, for denne kombinasjonsbruken – enten et ønske om å forsterke rusvirkningen, eller å «reparere» skadevirkningene av ett rusmiddel med inntak av et annet. For øvrig ser vi at alkohol er det rusmiddelet som trendpanelet rapporterer at kombineres oftest med andre rusmidler.

En undersøkelse fra Oslo viser urovekkende høye tall for inntak av illegale rusmidler i utelivet. Prøvene viste at omtrent en fjerdedel av alle personer testet, testet positivt på ett eller flere illegale stoffer. Rundt 90% hadde også målbar promille. Dette betyr igjen at de fleste som bruker illegale stoffer, kombinerer dette med inntak av alkohol (Utelivsstudien, 2017). Om man ville fått samme

tall i tilsvarende undersøkelse i Bergen er usikkert, men det er grunn til å følge med på utviklingen i utelivet. I Føre Var høsten 2016 rapporterte vi økt bruk av flere rusmidler i utelivsarenaen.

Tatt i betraktning denne siste periodens funn med økning i bruk av kokain, som tradisjonelt blir sett på som et «partydop», samt at Cannabis fremdeles ligger stabilt høyt - gir dette fortsatt grunn til å fokusere på utelivsarenaen og på rekreasjonsbruk.

Historisk har det vært et sterkt fokus på opiatbruk, behandling og skadereduksjon, særlig knyttet til intravenøs bruk av heroin. Mye av innsatsen har også vært rettet inn mot å behandle opiatavhengighet, og nytt av året er at Oslo og Bergen skal starte heroinassistert behandling slik de har i Danmark. I årene med Føre Var-rapportering har vi sett at bruk av heroin har gått ned. Denne vårens Føre Var-rapport viser en sterk nedgang i Dolcontin, og det kan se ut til at Dolcontin er i ferd med å forsvinne fra markedet. De helsemessige og sosiale konsekvensene ved opiatbruk er imidlertid fortsatt store, og med introduksjonen av svært potente syntetiske opioider som bl.a. fentanylderivater sammen med de etablerte smertestillende medikamentene som brukes for å oppnå ruseffekt, er det viktig å ha fokus på behandling og skadereduksjon.

Appendiks

Viser til Føre Var hovedrapport høst 2017

<http://korus.azurewebsites.net/wp-content/uploads/2017/12/fore-var-host-2017.pdf>

Kilder:

Bretteville-Jensen, A.L. (2017): *Utelivsstudien 2017. Rusmiddelbruk blant folk «på byen» i Oslo og seks andre byer på Østlandet*. Folkehelseinstituttet (FHI).

https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/notater/2019/notat_rusmiddelbruk_folk_paa_byen2019.pdf

EMCDDA (2019): *Europeisk narkotikarapport. Trender og utviklinger*.

European Monitoring Center for Drug and Drug Addiction.

http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11364/20191724_TDAT19001NON_PDF.pdf

EMCDDA (2019): *Drugs in syringes from six European cities*. Results from the ESCAPE Project 2017. European Monitoring Center for Drug and Drug Addiction.

http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11287/20191061_TD0119176ENN_PDF.pdf

Knoff, R.V. & Flesland, L. (2017): *Føre Var rapport nr. 2/2017*. Bergen: Stiftelsen Bergensklinikkene.

<http://korus.azurewebsites.net/wp-content/uploads/2017/12/fore-var-host-2017.pdf>

Folkehelseinstituttet (FHI): *Faktasider om ulike rusmidler*.

Lokalisert på <http://www.fhi.no/tema/rusmidler>

Mounteney, J. (2009): *Methods for providing an earlier warning of emerging drug trends*.

Dissertation for the degree of philosophiae doctor (PhD),

University of Bergen, Norway

Føre Var har mange samarbeidspartnere. Vi vil gjerne takke:

Coop Hordaland • Hansa Borg Bryggerier ASA • Helse Bergen – Akuttposten, AMK og LKB • Vest politidistrikt Kirkens Bymisjon • Kollegaer ved Stiftelsen Bergensklinikkene • Kriminalomsorgen, region vest • Rustelefonen MO-senter Straxhuset, Bergen kommune • MO-senter Nesttun, Bergen kommune • Oslo universitetssykehus Tollregion Vest-Norge, Bergen regiontollsted • Utekontakten i Bergen • Vinmonopolet AS

En spesiell takk til medlemmer av ekspertgruppen:

Andreas Fosse, Bjarte Sedal, Rune Tjøsvold, Steinar Skaug og Solveig Storbækken, samt til Kjentmennene, Trendpanelet og andre informanter som har bidratt med informasjon til Føre Var.

KOMPETANSESENTER RUS - REGION VEST BERGEN,
STIFTELSEN BERGENSKLINIKKENE
KANALVEIEN 5, 5068 BERGEN, NORGE
TELEFON: 55 90 86 00
WWW.KORUSBERGEN.NO

ISSN 1504-7741

HELSEDIREKTORATET FINANSIERER KOMPETANSESENTERETS VIRKSOMHET.